

UIT DE SCHRIFT

Nathanaël's vijgeboom.

....daar gij onder den vijgeboom waart, zag ik u. Joh. 1:49.

Nathanaël was zeer gesteld op zijn vijgeboom. Om de vruchten. Zeker. Maar meer nog om de gelegenheid tot vrome afzondering, die deze boom hem bood.

De huizen in het Oosten waren klein en onvrij; meest woningen van één vertrek, dat voor de menschen en vaak voor beesten plaats moest bieden. Wie zich wilde overgeven aan stil gepeins, aan rustige meditatie, of wie God wilde aanroepen in het gebed, die nam, als dat kon, zijn toevlucht onder den vijgeboom, welks takken omlaag hingen; de dikke bladeren weerden het felle zonlicht; oogen van nieuwsgierige menschen konden er niet doordringen; onder den vijgeboom was een koel priëel; daar viel een zachtgroen lichtschijnsel in; er stond een bank; men kon er lezen.

Voor Nathanaël was daar, onder zijn vijgeboom, zijn studeerkamer en zijn bidvertrek; zijn Priël en zijn Bethel; hij overdacht er Gods weg en werk, onderzocht er de Schriften, die van den Messias getuigden; hij was daar met zijn Bondsgod gemeenzaam; hij heeft er mogelijk uren beleefd van schoone verrukking en zaligen vrede, bij het zich veilig verlaten op de onwankelbare beloften Gods.

Als een goed Israëliet leefde hij sterk in de nationale tradities van het volk des Heeren; de geschiedenis van de stamvaders boeide altijd weer zijn belangstelling; vooral aan Jacob dacht hij vaak, den man met het gespleten bewustzijn, die zoo bedriegelijk kon zijn, en toch weer zoo innig vroom, en die eerst heel langzaam aan Israël geworden is. Hij echter, Nathanaël, haatte die tweeslachtigheid, hij had een open en eerlijk karakter, en hij begeerde in oprechtheid voor zijn God, zonder eenig bedrog, te wandelen, getrouw naar de wet Gods. En als hij dan eenzaam, maar met God gemeenzaam, onder zijn vijgeboom zat, dan had hij het zoo goed, dan was hij zoo tevreden, ook wel over zichzelf, en dan zei hij van zijn veilig toevluchtsoord: waarlijk, de Heere is aan deze plaats; het is hier een huis Gods, en een poort des hemels.

Zoo had Nathanaël onder zijn vijgeboom zijn éénmanskkerkje, waarin hij veel genoot, in zijn vroom isolement! Zulke vijgeboomen worden nog wel gezocht, zelfs geplant, hier en daar, in ons eigen land.

Daar, onder dien vijgeboom, heeft Christus Nathanaël gezien, zooals Hij alleen zien kan, met alwetendheid, peilende het innerlijk en het begeeren, schouwende met onferming en verkiezing. Dat wist Nathanaël niet. Hij dacht dat hij daar maar zoo alleen zat, en voorzichzelf de bron van Gods gemeenschap aanboorde. Maar Christus is niet bij Nathanaël onder den vijgeboom gegaan. Integendeel, hij heeft hem uit zijn vijgeboomkerk uitgeroepen, onder zijn boom vandaan. Daar was Filippus het instrument voor, die, met propagandistischen ijver beziel, nadat hijzelf volgeling van den Heiland geworden was, zijn vriend opzocht en hem enthousiast zeide, dat zij den Messias gevonden hadden. Nathanaël had wel bezwaren, maar hij is ten slotte toch meegegaan. Toen is ook hij gewonnen voor Christus, nadat deze hem Zijn alwetendheid getoond had, door hem te spreken van zijn vijgeboom, en hoe hij daaronder had gezeten en er zoo rustig en zoo oprecht met den Heere had verkeer. Bij die gelegenheid had Nathanaël geleerd, dat het toch een vergissing was, dat de Jacobsladder naar den hemel opgericht stond onder zijn vijgeboom; neen, die was alleen waar de Zoon des menschen was. Nu had hij dien Messias gevonden, den Koning Israëls, den Zoon van God in theocratischen zin, en hij beleed Hem, en ging Hem volgen, en werd Zijn discipel. Zoo werd hij uit zijn éénmanskkerk onder den vijgeboom uitgeroepen tot de collectieve gemeenschap van Christus' gemeente, het volk der verkiezing en des Verbonds.

Uit de genietende, eigen groep naar de strijdende en getuigende Kerk. Uit het lustoord naar het front en de vuurlinie.

Toch behoefde hij nu zijn vijgeboom niet te ontvluchten. Hij mocht daaronder in spaarzame-lijke oogentlikken onderzoeken en bidden, maar nooit in een geïsoleerde, aparte vroomheidsfeer, doch om opnieuw bereid te worden tot den heiligen oorlog. Want niet wat wij voor onszelf zoeken in ongeestelijk egoïsme, maar wat de Heere ons geeft, als Hij ons roept in de gemeenschap van Zijn gekochte kerk, geeft vrede en zaligheid. Daar begint het discipelschap en het apostolaat, zelfs de weg naar het martelaarschap. Het schijnt daar niet zoo genotvol en rustig, als onder onzen groenen en koelen vijgeboom. Maar daarheen roept Christus, daar is onze taak; daar bindt het verband van het Verbond; daar, en niet onder onzen vijgeboom, is het Huis Gods en de poort des hemels.

F. C. M.

KERKELUK LEVEN

Een misvatting inzake artikel 27 der Geloofsbelijdenis.

In ons vorig nummer lieten we reeds uitkomen, dat naar onze meening dr. C. M. Buizer door de Gereformeerde Kerken nog niet is „afgehandeld“.

Wel is hem gezegd, dat hij de confessie onrecht deed, door te beweren, dat ze den geest van Christus niet ademde. En dat was natuurlijk een uitspraak, waarmee we het allen volkomen eens zijn. Wij hooren in de belijdenis de liefde en de geloofsgehoorzaamheid aan het woord komen; en we achten, dat ze aan de Schrift, en dus aan den „Geest van Christus“, recht doet; zulks dan in tegenstelling met de pluriformiteitsidee, die dr. Buizer voorstond, en die in haar meest bekenden vorm de doorwerking van Christus' Woord en Geest maar tegenstaat. Op dit punt is aan dr. Buizer klare en goede wijn geschonken.

Evenwel, men „zát“ daarna nog met zijn argumentatie op een ander punt. Dr. Buizer stond de pluriformiteitsgedachte voor en had zich in dezen aangesloten bij dr. A. Kuiper. Natuurlijk slechts in hoofdzaak; als ik van „aansluiting“ spreek, dan bedoel ik daarmee niet den éénen pluriformiteitsvoorstander met den anderen te identificeren; de broeders zijn het onderling op alle voorname punten totaal oneens; hetgeen maar goed is ook, wanneer het min of meer „onrijpe ideeën“ betreft, die „nog niet op de studeerkamer eerst rustig ingedacht zijn“. Op zulke „onrijpe ideeën“ stuit ieder, die naar de details der diverse pluriformiteitstheorieën een onderzoek instelt; ik hoop dus niemand met dit woord te beledigen.

Toen nu dr. Buizer zeide: mijn pluriformiteitsgedachte kan ik met de confessie niet verbinden (waaraan hij dan ook „schoon gelijk had“), kwamen de Gereformeerde Kerken voor de vraag te staan: is dr. Kuiper's pluriformiteitsgedachte dan wel met de confessie te verbinden?

De generale synode, die over dr. Buizer te handelen had, heeft in haar eigen beslissingen die precieze vraag terzijde gesteld. Men zou op heel het onderwerp, in 't gemeen genomen, nog wel terugkomen, bij den uitbouw der belijdenis! Maar van dien uitbouw kwam niet. Inzóóverre sprak ik uit, dat de Gereformeerde Kerken het geval-Buizer nog niet hebben afgehandeld.

Evenwel, prof. dr. H. H. Kuiper heeft in „De Heraut“ de vraag, waarvoor de Gereformeerde Kerken door het Incident-Buizer gesteld waren, van een particulier antwoord voorzien. Dat antwoord luidde bevestigend. En de synodale commissie, waarvan we verleden week spraken, heeft nog eens bij die artikelen van „De Heraut“ waardeerd den vinger gelegd.

Nu meenen wij, in tegenstelling met deze commissie, dat in deze „Heraut“-artikelen de plank misgeslagen is. Hiervoor uit te komen is wat anders dan spijkers op laag water zoeken. Het gaat toch om niets minder dan om het recht verstaan van de confessie. Ons oordeel is, dat „De Heraut“ de confessie heeft misverstaan; dat ze met name aan artikel 27 van onze Geloofsbelijdenis een zin heeft opgedrongen, die aan dit artikel vreemd is. Dat het had door die misduiding van artikel 27 een brug sloeg tusschen een idee van dr. A. Kuiper en de confessie, welke brug niet had moeten geslagen worden; en dat we daarom, zullen we in dezen terug kunnen keeren tot ons eenvoudig-gereformeerd, en gemeenschappelijk geloof, ons moeten ontdoen van de parafraze, die „De Heraut“ van de confessie gegeven heeft. Parafraze is ditmaal op te vatten als poging-tot-parafraze.

2

Dr. Buizer (daarin van de zijde van Zeeuwsche predikanten terecht gesteund), had opgemerkt, dat in artikel 27 sprake was van dezelfde kerk als die ook in artikel 28, 29, 30 was behandeld.

Hij vond, dat daar uit bleek, dat de confessie van geen pluriformiteit iets wist.

„De Heraut“ nu heeft daartegenover als haar meening gesteld, dat in artikel 27 sprake was NIET VAN DE ZICHTBARE KERK, MAAR VAN DE KERK ALS VOORWERP DES GELOOFS. Dit in de eerste plaats.

Nu moet het mij van het hart, dat wat men noemt de „zichtbare kerk“ voor mij in alles een voorwerp des geloofs is. Evenals de zichtbare Jezus van Nazareth. Of de leesbare bijbel. Of het tastbare sacrament.

Maar dat laat ik thans rusten.

Hoofdzak is, dat volgens prof. dr. H. H. Kuiper, den schrijver in „De Heraut“, artikel 27 zou handelen NIET VAN DE ZICHTBARE KERK.

In de tweede plaats poneerde „De Heraut“, dat het in de (in artikel 27 beleden) EENHEID der kerk NIET OM DE INSTITUTAIRE, MAAR OM DE GEESTELIJKE EENHEID te doen zou zijn geweest... volgens Calvin.

Nu moet het mij alwéer van het hart, dat de goede „institutionaire eenheid“ der kerk voor mij de „geestelijke“ is. En dat ik om een „geestelijke“ eenheid, die niet institutionair wil zijn, geen sou geef. Ik houd het maar liever met de broeders, die vóór het zelfonderzoek zijn, als ze beweren, dat we uit de goede, d.w.z. wets-conforme werken moeten kunnen nagaan, dat iets werkelijk „geestelijk“ is, uit den Geest. En om die reden zou ik Calvin op dit punt moeten tegenspreken, indien althans „De Heraut“ diens gevoelen zuiver had weergegeven, wat intusschen niet waar is. Maar ook dat laat ik rusten.

Hoofdzak is, dat volgens prof. Kuiper artikel 27 niet doelt op de institutionaire eenheid.

2

In deze beide punten nu wordt de confessie onrecht gedaan, naar mijn stellige meening.

We zullen ten bewijze van die stelling ditmaal eens andere confessies laten spreken.

Even noemen we de Westminster'sche, omdat er bij sommigen tegenwoordig voor haar zoo groote belangstelling blijkt te bestaan.

Volgens „De Heraut“ handelt artikel 27 over de „onzichtbare, mystieke“ kerk; maar in artikel 28 v. wordt dan overgesprongen op de zichtbare, niet mystieke.

Het onjuist gestelde dilemma, hierboven met een enkel woord even aangewezen (het dilemma, waarbij de kerk zichtbaar, en dan géén voorwerp des geloofs, of onzichtbaar, en dan wél een voorwerp des geloofs genoemd wordt), begint zich hier al leelijk te wreken.

Onzichtbaar-mystiek.

Zichtbaar-institutionair.

Maar de Westminster'sche belijdenis denkt er — gelukkig — anders over.

In cap. 25, § 1, noemt zij de katholieke (algemeene) of universele kerk onzichtbaar.

Maar in § 2, onmiddellijk daarop volgende, wordt van de zichtbare kerk evenzeer beleden, dat ze is katholiek of universeel.

Onder ons neigt men, althans in zóóverre men de leiding van de toenmalige „Heraut“ volgt, tot de gedachte: de universele kerk van artikel 27 is onzichtbaar („De Heraut“ constateerde deze onzichtbaarheid, dit mystiek zijn, van de in art. 27 bedoelde kerk, en die wordt in art. 27 dadelijk katholiek of universeel genoemd).

De Westminster'sche Belijdenis evenwel zegt: de kwestie van zichtbaar en onzichtbaar mag men niet in dien zin stellen of oplossen, dat men de universele kerk onzichtbaar, en de plaatselijke, of landelijke kerken zichtbaar noemt.

Want ook de zichtbare kerk is universeel en katholiek. En de universeel-katholieke is zichtbaar.

Ze neemt immers de institutionaire vormen aan, zooals uit de Westminster'sche Confessie duidelijk blijkt.

2

Liever nog wijzen we ditmaal op de Fransche Belijdenis. Van haar is gebruik gemaakt bij de opstelling der Nederlandsche; ze verdient dus speciaal onze aandacht.

Let men in de Fransche Belijdenis op art. 26, dan blijkt dit in bedoeling vrijwel overeen te komen met ons art. 28. In beide artikelen lezen we, dat niemand zich afzonderlijk houden mag (zich op zichzelf mag houden). In beide, dat men de eenheid der kerk moet bewaren en onderhouden; het woord, dat in het fransch „eenheid“ aanduidt, is door latere synoden expres zóó gecorrigeerd, dat nog scherper de tegenstelling met hen, die apart staan, en met particuliere „devoties“ zich vergenoegen, kan worden tot uitdrukking gebracht. In beide staat, dat men zich tot de kerkelijke samenleving voegen moet, aan welke plaats God ze ook zou hebben tot stand gebracht. In beide ook, dat men dit doen moet, ook al zijn de overheden en haar edicten of plakaten er tegen. Beide eindigen met de opmerking, dat wie anders handelt, Gods gebod tegen zich heeft. De overeenkomst is dus wel treffend.

Het ligt dus voor de hand aan te nemen, dat ook het hieraan voorafgaande artikel, in de Fransche confessie dus art. 25, in de Nederlandsche art. 27, over dezelfde kerk zal willen handelen, de kerk onder hetzelfde aspect zal willen zien. Temeer, omdat het op de besproken artikelen dan weer volgende artikel en bij de Fransche, en bij de Nederlandsche confessie weer eenzelfde onderwerp behandelt: de onderscheiding n.l. tusschen ware en valsche kerk (Fr. 27 en 28, Ned. 28).

Welnu, het in de Fransche confessie als artikel 25 bekende en met ons artikel 27 overeenkomende geloofs-artikel belijdt de kerk als heilig, en onschendbaar. Maar het wijst meteen duidelijk aan, dat het hierbij níét gaat over een „onzichtbare“ „mystieke“, om „institutionaire“ eenheid nog niet zich bekommerende, of van het instituut abstraherbare groothed. Want men krijgt in de Fransche confessie dadelijk te maken met de prediking, en het predikambt, met de erkenning van zijn gezag, de beroeping en ambtsvervolg der dienaren des Woords. Altmaal dus zaken van het kerkelijke instituut: Woord- en sacramentsdienst.

Nog in een ander opzicht is de Fransche confessie leerzaam. Men heeft, ook in de genoemde „Heraut“-artikelen, ter ondersteuning van de pluriformiteitsidee zich nog al eens beroepen op Calvin's uitspraak, dat er ook onder de roomsche hiërarchie nog „sporen“ der kerk zijn. Die „sporen“ dienen dan vaak als bewijs, dat de kerk pluriform is; en van de aanwezigheid dier sporen onder Rome of elders wordt dan straks geconcludeerd op de aanwezigheid van „de“ „kerk“: b.v. in Rome. Het door ons nog onlangs in aansluiting aan vroegere uitspraken gesignaleerde gevaar, dat men de kerk als VERGADERING op den achtergrond zou dringen onder beroep op de vroomheidsqualiteiten van geloovige individuen, die buiten de wettige VERGADERING toch wel Christus' eigendom kunnen zijn, demonstreert zich in zulke redeneeringen, naar onze meening.

Wie nu liever niet naar de meening van een particulier persoon, doch naar die van de confessie vraagt, die zij gewezen op het Fransche artikel 28. Daar wordt met zooveel woorden erkend, dat er onder de roomsche hiërarchie nog een klein restje, „quelque petite trace“ van de kerk is. Geen wonder ook: de reformatie voltrekt zich niet zoo maar in een ommezien; en het enorme instituut der roomsche kerk is niet in een korte spanne tijds overal in al zijn plaatselijke en regionale afdeelingen, in Polen of te Garderen op de Veluwe b.v., geplaatst

voor
evan
Ma
het
die
onde
ingw
mak
maa
form
eraa
Chri
blees
en e
aba
toer
228)
qui
sepa
zal
bij;
ons
men
een
stitu
halir
nadr
room
Het
het
het l
maa
doop
Hij l
dezel
Me
herd
heeft
te m
grom
insti
als k
conf
duid
door
han
van
den

Ke
We
kerk
zou
kant
Ve
belic
con
een
ande
wa c
Da
meer
zeker
ding
euw
als e
in h
deed.
De
plaat
niet
radio
heeft
der n
moge
Bei
schil
karal
olkaa
Om
gan
onder
toone
ons l

He
ons
beure
Ja,
hebb
leven
het v
taal
als d
wij n
betro
naar
naar
waar
Een
derlij
Zond
den,
wijs
Ga
moet
rede'
1)
Radio

Iets over onzen kerkgang.

God is altijd en in alles de Eerste. Ook in onzen kerkgang. Hij roept ons naar Zijn Huis, vergadert Zijn volk en verzorgt Zijn Gemeente. Hij WORDT niet slechts gepredikt, meer of minder zuiver, maar Hij predikt Zelf. De Heere Christus is de eigenlijke predikant, onderling en diaken. Hij is de hoogste Leeraar, de groote Herder der Schapen, de Ontfermer Die de wonden balsemt en heelt alle smart.

God is helaas voor ons meestal de Tweede, ook in onzen kerkgang. Daarom gaan wij dikwijls niet „ter kerk”, maar „ter dominee”. Vooral in de grootere steden is het „loopen” van oudsher inheemsch. Men heeft een sterke voorkeur voor de prediking van een bepaalden predikant. Het eigenaardige van het loopen is, dat het den horizon niet verruimt — althans in de meeste gevallen niet — maar dat het die versmalt. Men kan eigenlijk niets en niemand meer waardeeren dan den éénen, veelgeliefden leeraar. Een man uit duizend heb ik gevonden! Soms is er dan onder de anderen nog wel een noodhulpje. Gezegd noodhulpje kan wel geen biefstuk bakken noch ribstuk bereiden, maar hij kookt een dragelijk bordje havermont, ook zijn flensjes zijn niet te versmaden! Dat dit wel een zeer groot kerkelijk defaillissement verraadt, daarvoor zijn de oogen gesloten, waaruit ik met droefheid constateer dat men dan van het onderwijzen van zulk een man uit duizend niet zooveel vrucht heeft getrokken als men ter goeder trouw heeft gemeend.

Ik heb natuurlijk niet het oog op degenen, die heel uitzonderlijk om een bijzondere reden eens bij een bepaalden dominee kerken. Zoals iemand eens opmerkte: „men mag wel een keer uit dineeren gaan, doch de regel is dat men thuis eet”. Iemand zal echter opmerken, dat er loopers en loopers zijn. Als iemand nu eens niet loopt uit nieuwsgierigheid, niet uit dweezucht, maar om den opbouw van zijn geestelijk leven te zoeken? Moeten wij dien dan daarin tegenhouden?

Wacht eens even! Wie is de eerste in den opbouw van ons geestelijk leven, de Heere of wij? Dat is de vraag die hier beslissend is. Als ik de eerste ben, dan heb ik aan het subjectivisme vrij baan gegeven. Ik loop naar den dominee, die verbondmatig predikt, die theocentrisch preekt — heerlijk als het zoo is, heerlijk! Maar wat zal ik dan zeggen tegen den broeder of zuster die stelselmatig een meer verbondmatige of meer theocentrische prediking ontloopt en dat ook motiveert met het zoeken van den opbouw van zijn geestelijk leven?

Daar komt iets anders bij. God de Heere, Die de Eerste is, ook in onzen kerkgang, heeft gewild, dat de opbouw van mijn geestelijk leven in een onlosmakelijk verband zal staan met den opbouw van het gemeentelijk leven. Mijn geestelijk leven kan niet bloeien buiten, maar alleen in de concrete verhoudingen waarin de Heere mij geplaatst heeft. Daarom zette Hij mij in de kerkbank naast mijn broeder die traag is van begrip, naast mijn zuster die zwak is in de toepassing. Ik heb in mijn kerkgang mijn ambt te vervullen, namelijk de Kerk des Heeren tot openbaring te brengen in de buurt waarin ik woon. Dat hebben de broeders en zusters te doen op onze dorpjes. Die pakken niet de fiets, noch stappen in de autobus, maar zij komen samen in een kerk als een brandspuithuisje. Zie ze daar zitten, met tien of met twintig! Een onderling leest een preek (hij leest niet eens goed, hij leest ay in stede van ei). Maar God de Heere geeft een genadeloon op de kerkelijke gehoorzaamheid: na jaren verrijst er in het dorp een vriendelijk bedehuis. God heeft daar Zijns Naams gedachtenis gesticht! Wat zou er van de kerk in ons vaderland zijn geworden, als de Heere hen den opbouw van hun geestelijk leven niet had leeren zoeken in verband met den opbouw van het gemeentelijk leven? Wat zal er van de kerk des Heeren in de stad worden, als wij diezelfde waarheid niet leeren verstaan en in praktijk brengen? Eens had ik een onwetend en afgedwaald echtpaar weer tot kerkgaan mogen brengen. Zij kwamen tweemaal, dien eersten Zondag. Des avonds hoorde ik het vrouwtje tegen haar man fluisteren: wat zijn er weinig mensen! Den volgende Zondag kwamen zij maar één keer...

Ik zeg niet dat loopen lager staat dan schijngehoorzaamheid. Wij kunnen iederen Zondag onze vaste plaats innemen, dan in de bank maar zoo'n beetje zitten droomen en mediteeren. Dan is de schijn gered, maar ook de schijn alleen. Inderdaad stelt onze kerkgang hoge eischen aan predikers en... aan de Gemeente. Het is onbetwistbaar, dat wij aan die hoge eischen niet voldoen. Maar wij zullen die moeilijkheid niet ontloopen, wij zullen er door versterkt worden in het besef dat God de Eerste is, ook in onzen kerkgang.

Och of GIJ de hemelen scheurdet, och of GIJ nederkwaamt!

N. B.

voor de keuze: vóór dan wel tégen het onvervalsche evangelie van Christus Jezus.

Maar te gelijk toont die Fransche Belijdenis, dat men het roomsche instituut terwille van die sporen der kerk, die nog zuchten onder het juk, geenszins mag plaatsen onder een pluriformiteitschema. Dan toch zou men ingaan tegen de belijdenis, en van die „sporen” meer maken, en vooral wat anders maken, dan ze zijn: resten, maar geknecht, wanstaltig, niet pluriform, doch déform. Het roomsche instituut wordt veroordeeld; wie eraan meedoet, scheidt zich af van het lichaam van Christus Jezus. Pourtant nous condamnons les Assemblées de la Papauté, ven que la pure vérité de Dieu en est bannie, esuelles les Sacramens sont corrompus, abastardiz, falsifiez, ou aneantiz du tout, et esuelles toutes superstitions et idolatries (zoo schrijft Müller, 228) ont la vogue. Nous tenons donc que tous ceux qui s'y meslent en telz actes et y communiquent, se separent et retranchent du corps de Jesus Christ. Men zal den roomschen doop niet overdoen, staat er meteen bij; maar, als wilde men voorkomen, wat toch onder ons in de laatste jaren wel het geval geweest is, dat men n.l. zou zeggen: niet overdoopen beteekent toch op een of andere manier erkenning van het doopende instituut als kerk, — in hetzelfde artikel, waarin herhaling van den doop wordt uitgesloten, wordt toch zoo nadrukkelijk de naam kerk aan Rome ontkend, en het roomsche ambt over heel de linie onbevoegd verklaard. Het niet-overdoopen is geen erkenning van den doop; het nalaten van den tweeden doop is geen bukken voor het beweerde ambt van de roomsche „kerk”, doch alleen maar een bukken voor God, die de KRACHT van den doop toebedeelen kan waar Hij wil. Wij zijn gebonden, Hij blijft vrij. Over heel de linie treft men bij Calvijn dezelfde gedachte.

Men heeft onder ons in de laatste jaren met dat niet-overdoopen niet goed geopereerd in de debatten. Het heeft met erkenning van het doopende instituut niets te maken, met de pluriformiteit evenmin. Wie op dien grond zou willen beweren, dat ook Rome, of een ander instituut, dat doopt, daarom op een of andere manier als kerk is erkend, gaat rechtstreeks tegen Calvijn en de confessie, naar haar bedoeling, of ook wel naar haar duidelijke uitspraak, in. De naam van „kerk” wordt door Calvijn ontzegd aan Rome, in hetzelfde verband soms, waarin hij waarschuwt tegen herhaling van een onder roomsche hiërarchie eenmaal toegedienden doop.

K. S.

Kerkgang en radio¹⁾.

Wanneer een jaar of vijftien geleden het onderwerp kerkgang en radio had moeten behandeld worden, dan zou, naar ik meen, een spreker een geheel anderen kant zijn uitgegaan, dan dat nu geschieden zal.

Vergis ik me niet, dan zou toen ons onderwerp óók belicht zijn geworden vanuit het gezichtspunt eener concurrentie tusschen kerkgang en radiopreek, een concurrentie, die toen door velen gevreesd, door anderen begeerd en door allen min of meer verwacht werd.

Dat deze destijds verwachte concurrentie ons nu niet meer heeft bezig te houden, wijst er op, dat er een zekere rusttoestand is ingetreden in de verhouding tusschen den kerkgang, die er reeds eeuwen en eeuwen was, en het luisteren naar een radiopreek, dat als een geheel nieuw ding voor niet zoo heel veel jaren in het „godsdienstig” leven van ons volk zijn intrede deed.

De kerkgang heeft zijn eigen plaats behouden — die plaats is althans door het verschijnen van radiopreken niet wezenlijk aangetast. Het eenige nieuwe is, dat de radiopreek naast den kerkgang zich een eigen plaats heeft veroverd, daar waar die kerkgang uit het leven der menschen verdwenen was, of, gedwongen, niet meer mogelijk is.

Beide, kerkgang en radiopreek, zijn ook te zeer verschillende figuren, dragen een te zeer uiteenlopend karakter, dan dat die, wanneer ze goed gezien worden, elkaar zouden kunnen belagen of aantasten.

Onze bespreking van die twee verschijnselen kerkgang en radiopreek — want zoo vatten we ons onderwerp op — zal dus een geheel ander beeld vertoonen, dan de tekening van een concurrentie-strijd ons bieden zou.

Het lijkt mij het beste voor de juiste belichting van ons onderwerp, eerst te gaan zien, wat voor een gebeuren, wat voor een daad kerkgang eigenlijk is.

Ja, een kerkgang — daar moeten we het over hebben. Dat woord immers wijst naar de Kerk — de levende, werkelijke Kerk van Jezus Christus — maar het wijst ook op nog wat anders, het wijst ook op onze taak ten aanzien van die Kerk speciaal dan onze taak als de Kerk samenkomt. Het woord zegt immers, dat wij naar de Kerk gaan, d.i. bewust deelnemen aan en betrokken zijn in het leven der Kerk. Wij gaan immers naar de Kerk! D.i. niet naar een bepaald gebouw, neen, naar de samenkomst van de Kerk, naar de plaats waar de Kerk zich in volle sterke actie openbaart.

Een kerkgang — dat is toch eigenlijk zoo'n wonderlijk iets. Hebt u daar wel eens over nagedacht? Zondag aan Zondag gaan in allerlei plaatsen honderden, ja, duizenden naar de Kerksamenkomst. Dikwijls zelfs twee maal per Zondag.

Gaan die menschen dan een „rede” hooren? Een mooie, boeiende, welsprekende, interessante of geleerde rede?

¹⁾ Toespraak gehouden voor de microfoon der Ned. Chr. Radio-Vereeniging.

Als een kerkgang hetzelfde was als het gaan luisteren naar een rede of toespraak — dan, ik weet het zeker — dan zouden er geen kerkdiensten meer worden gehouden! Er is geen redenaar zoo virtuoos, geen denker zoo diep, geen geest zoo fonkelend, dat hij in staat zou zijn tientallen jaren, week in week uit, honderden en duizenden te boeien. Dat is eenvoudig onmogelijk! Ieder menschenkind komt ten slotte aan het eind van zijn latijn en heeft ten langen leste al zijn ideeën uitgesteld. En dan is het uit, dan kent men hem, dan raakt hij uit de mode, dan golft de belangstelling naar een nieuwe, opkomende figuur.

Maar zie, de Kerksamenkomsten gaan door, al maar door — eeuwen, eeuwen lang. En de duizenden blijven komen en ze luisteren dan o.a. ook naar een domine. En domine's zijn, behoudens enkelen, geen groote redenaars en ze zijn, enkele uitzonderingen daargelaten, geen diepe denkers of buitengewone geleerden, en van hun lippen komt lang niet altijd een taal zoeter dan honig.

Neen het komt vast en zeker niet vanwege een mooie rede, dat de kerkdiensten tot op den huldigen dag zijn gebleven en dat duizenden en miljoenen zich Zondag aan Zondag opmaken om hun Kerkgang te doen.

De Kerksamenkomsten gaan dus door!

Hoe komt dat nu?

Wel in die zeer bijzondere samenkomsten is dit het centrale feit, de wezenlijke kern, dat Jezus Christus daar aanwezig is. Hij heeft eenmaal beloofd aanwezig te zullen zijn en Hij heeft die belofte steeds gehouden, ook zal Hij dat blijven doen zolang de wereld staat. Zoo waarlijk als Hij de Christus is.

Op den Pinksterdag kwam Hij immers terug op de aarde — niet lichamelijk, neen zeker niet, — maar toch in volle, sterke, heel de wereld omspannende activiteit. Hij kwam terug in de Woordverkondiging, die Hij alleen laat geschieden. In den ambtsdienst, dien Hij eenmaal organiseerde en steeds intact houdt. In de sacramentsuitdeeling waarbij Hij geheel en al de leidende en handelende persoon is.

En dat spreken, die actie van Jezus Christus nu is de kern van iederen, waren kerkdienst.

Daarom is zoo'n dienst zoo aangrijpend ernstig. Daarom kan niemand, die bij zoo'n dienst aanwezig is, onveranderd blijven. Jezus Christus heeft immers vóór hem gestaan; heeft hem aangesproken, geroepen, Zijn hand op hem gelegd. En als dat geschiedt dan gebeurt er wat. Het is onverschillig of men er zich van bewust is of niet. Het is nu eenmaal onmogelijk met Jezus Christus in contact te zijn geweest en dan onveranderd zijn levensloop verder te vervolgen. Wie Jezus Christus heeft ontmoet, gaat daarna óf verder omhoog óf verder omlaag.

Ja, dat is de kern van iedere Kerksamenkomst.

Jezus Christus is er en spreekt er.

Meer nog: Hij spreekt niet maar — Hij proclameert. Hij kondigt Zijn heerschappij af, Zijn genade-heerschappij. Hij doet Zijn Koninkrijk metterdaad daar komen. Hij brengt feitelijk Zijn Woord tot heerschappij. Ten zegen of ten oordeel. Ten leven of ten doode. Tot behoud of tot verderf.

Dit alles wordt in de Heilige Schrift zoo helder getekend, wanneer daarin wordt gesproken van verkondigen, van: verkondigen van het Evangelie. Want dat verkondigen is maar niet het vertellen van een verhaal, of het houden van een betoog. Neen, verkondigen is een daad, een gebeuren. Door het verkondigen geschiedt er wat. Het is de proclamatie van een heraut. En als een heraut proclameert, dan gebeurt er iets, dan is met dien heraut in dien heraut iets nieuws gekomen. Als op een feest een heraut verschijnt, dan zegt hij, dat het feest er is. Ja, maar zijn verschijning is reeds de komst van dat feest zelf. Zijn verschijnen is het eerste punt van het feest-program.

Zoo verkondigt Jezus Christus, dat Zijn Koninkrijk is gekomen. D.w.z. Zijn Koninkrijk is er, kwam in en door die verkondiging mee, en werkt nu verder door. Onweerstaanbaar.

Zeker Jezus Christus gebruikt voor dien arbeid hier Zijn organen, Zijn ambtsdragers. Maar die verzakken de realiteit van Christus' aanwezigheid niet! Integendeel juist in hun trouwen ambtsdienst komt onze Heer heel dicht bij Zijn volk, heel dicht bij allen, die hooren. Wie die ambtsdrager verder is, doet weinig ter zake. Indien hij maar dient en gehoorzaam is en organen wil zijn, alleen maar organen van zijn aanwezigen Zender, dan is het goed. Dan komt Christus' groote kracht in zijn zwakheid.

Wie zoo het eigenlijke, het wezenlijke van een Kerksamenkomst heeft doorzien, verstaat nu vanzelf, dat om die samenkomst ten volle te teekenen, er nog iets moet worden bijgezegd.

Jezus Christus is daar, spreekt daar en werkt daar, ja, maar Hij is daar niet alleen. Hij is daar met anderen. Hij komt daar met anderen samen.

Hij spreekt — maar er zijn ook aangesprokenen.

Hij roept — maar dan zijn er ook geroepenen.

Hij brengt Zijn evangelie — maar dan zijn er ook, die het aanvaarden in geloof of het verwerpen in ongelof.

Hij proclameert Zijn koningsheerschappij — maar dan zijn er ook, die als onderdaan Hem gehoorzaam (Zie vervolg op blz. 118.)

zijn of gehoorzaam worden, doch ook zijn er dan de revolutionairen, die Hem verwerpen.

Jezus Christus — nog eens — Hij is er, maar: Hij komt samen met Zijn volk, met Zijn Kerk, terwijl er ook altijd anderen aanwezig zijn. Anderen — vooreerst zulken, die zich bij Zijn volk voegen zonder er wezenlijk bij te hooren. Hypocrieten ofte wel toneel-spelers, huichelaars worden zulken genoemd. Maar dan ook zulken, die uit belangstelling, zoekend het licht en het leven, ook naar die wonderlijke plaats zijn gegaan.

✽

Zoo wordt dus vanzelf de Kerkssamenkomst een ontmoeting van Jezus Christus met Zijn volk. Zijn volk heeft gevraagd of Hij Zondagsmorgens en Zondags-avonds bij hen komen wil, of zij mogen samenkomen dan en daar aan Zijn voeten; en dan komt Jezus Christus. Hij heeft het beloofd. En Hij doet het keer op keer.

En die ontmoeting wordt vanzelf een spreken van Christus tot Zijn volk en van het volk tot zijn Christus. De samenkomst wordt een samenspraak, een dialoog van Een met velen en van velen met Een.

Het saamgekomen volk begint te spreken, „Onze hulp is in den Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft”.

En God antwoordt: Genade zij u en vrede van God den Vader en van Jezus Christus den Heer.

Dan gaat het volk zingen ter eere van zijn Koning en God.

En vervolgens doet Jehovah Zijn Woord hooren in Wet en Evangelie.

Zoo is er steeds het spreken van den Ene tot de anderen, heen en weer.

✽

Wat nu bovendien met groote klaarheid door ons moet worden ingezien en erkend, is, dat wij tot deze ontmoeting in spreken en antwoorden door God geroepen worden.

Onze God en Vader wil aldus in dat samenkomen en samenspreken met Hem, gediend, ja, verheerlijkt worden. Heeft Hij Zijn volk niet daartoe geformeerd, dat het Zijn lof zou verkondigen?

Maar dat dienen moet een dienen uit liefde zijn. Gods eischen en opdrachten moeten steeds de levensvreugde van Zijn kinderen wezen. De waarachtige blijdschap is te doen wat onze Vader zoo graag van ons ziet.

Ja, dienst des Heeren, liefdedienst, eeredienst is de Kerkssamenkomst van den Zondag.

Dat begint reeds thuis, vroeg op den Zondagmorgen. Daar is dienst, dienst des Heeren in dat zich klaar maken om op te gaan naar de plaats waar de Kerk vergaderd is. En als het goed is leeft er iets in het hart van Gods kinderen van Ps. 122. Jeruzalem, dat ik beemin, wij treden straks uw poorten in.

Dienst, liefdedienst moet er zijn in het wandelen over straten en wegen, door bosschen en velden naar het gebouw, waar het wonder der ontmoeting geschieden zal.

Het dienen is er in het bidden en danken gemeenschappelijk, uit veler hart door eenen mond tot dien God, Dien allen liefhebben, Die allen kroont met Zijn goedertierenheid.

Dienen, eeredienst is er in het zingen, waarin Gods kind zich aan den Vader overgeeft met het schoonste offer, dat een menschenkind zijn God ooit geven kan.

Ja, eeredienst is er ook in het offeren van Christus' geld voor Christus' kinderen en Christus' Kerk en Christus' rijk. Eeredienst van harten, die door het geloof weten, dat niets het hunne, maar alles van Christus is.

✽

Zoo is langzamerhand als van zelf voor ons opgerozen het beeld van een Kerkssamenkomst in zijn vollen omvang.

POPULAIR-WETEN - [SCHADPELUKE SCHETSEN]

Het lachen van den Heere Jezus Christus.

Van Jan Maclaren is, naar ik meen, afkomstig de spreuk, dat een christen eerder op een begrafenis zich op zijn gemak gevoelt, dan op een bruiloft. Ik weet niet of dat wel juist is. Zou een christen werkelijk van verleiding tot zonde minder last hebben, als hij zich laat gaan in zijn smart, dan wanneer hij zich over geeft aan blijdschap des harten?

Het zal wel net eender zijn in dit geval, als in de bekende vraagstelling: wat makkelijker is, in voorspoed dankbaar dan wel in tegenspoed geduldig te zijn.

In ieder geval geldt niets van dit alles in betrekking tot onzen Heere Jezus Christus. Hij was in elke omstandigheid zóó, als hij wezen moest. Maar makkelijker viel hem dat nooit.

✽

De Heere Jezus heeft deelgenomen aan een bruiloftsfeest. Hij is ook meerdere malen van zijn leven geweest in het klaaghuys.

Van Buddha wordt verteld, dat hij eens een lijk zag en toen weglep om langen tijd in de eenzaamheid te vasten. Hij schrok voor de werkelijkheid van den dood terug. Maar hij heeft zijn blanke handen niet verontreinigd.

De Heere Jezus huiverde ook voor het geweld van den dood. Hoe ontroerd was hij niet bij Lazarus' graf! Maar hij trad niet opzij. Integendeel. Bij de stadspoort

Het is het samenkomen uit vele huizen en van vele menschen naar die plaats, waar Jezus Christus hen ontmoeten wil.

Het is het samenzijn van die allen met Jezus Christus en daarna en in Hem ook met elkander van allen, die gekomen zijn in die beleving van de gemeenschap der heiligen.

Het is het vereenigd zijn rondom Jezus Christus om te hooren naar Zijn wonderlijk Woord en te antwoorden in lied en gebed en offer.

Het is het gespannen staan van allen als één man in den gemeenschappelijke eeredienst; dien men als een offer van dank brengen zal aan dien God, Die gered heeft uit allen nood en dood.

Het is actief betrokken zijn in Christus' werk, dat Hij daar doen wil. In het vergeven van de zonde, in het uitstorten van Zijn zegen, in het uitdeelen van krachten in het toedienen van Zijn sacramenten aan Zijn kinderen.

En dat alles gemeenschappelijk, op een plaats, in een dienst der verzoening, onder leiding van het, door allen als van Christus gewild erkende, ambt, bediend door een ambtsdrager, dien men door God gezonden weet.

Dit alles samen vormt een Kerkssamenkomst, waarin een Kerkgang ons brengt. Niets kan daarvan worden gemist.

✽

Voor wie de tot de Kerkssamenkomst leidende kerkgang aldus gestalte heeft gekregen, is het niet moeilijk het diepe verschil tusschen kerkgang en het hooren van een radiopreek te ontdekken.

Wie uit de Kerkssamenkomst over gaat naar een kamer, waarin zoo'n radiopreek wordt beluisterd, maakt wel een zeer grooten sprong en komt wel op een gansch ander niveau.

In die kamer is niet de samenkomst van de Kerk. Er is niet de opnieuw, door het ter kerke komen, erkende band aan het door Christus gewilde ambt, dat alleen plaatselijk werkt. Er is niet het werkelijk gemeenschappelijke, door een vergaderde gemeente opgezonden gebed. Er is niet het werkelijke samen-zingen en samen-offeren. Er is, evenmin het samen ontvangen en samen hulgen voor het gehoorde Woord van God. Er is niet die eigenaardige beleving van de gemeenschap der heiligen, die gelegen is in het elkander zien en het voor elkaar zichtbare zich scharen om dien eenen dienaar van Jezus Christus.

Het is alles anders.

Van al die dingen hoort de radioluisteraar alleen de echo en zien, dat doet hij heelemaal niet.

En daarom houdt de kerkgang zijn eeuwenoude, door Christus zelf gewilde en daarom onvervangbare plaats in het leven van Gods kinderen. Een plaats, die helaas dikwijls dan pas gezien en erkend wordt als men den zegen van den kerkgang lang en pijnlijk ontberen moet.

✽

Maar toch is dit niet het eenige en laatste wat we van de radiopreek zeggen moeten, zeggen mogen.

Wij weten, dat Gods Woord niet gebonden is, nergens en nooit! Ook niet aan de samenkomst der gemeente.

Neen dit verandert niets aan het wezen van den kerkedienst, niets aan de opdracht om daar te komen, maar dat zegt wel, dat het Woord daar gesproken in veel ruimer kring en op geheel andere wijze heerlijk werken kan!

En zoo zien we dan het gepredikte woord, tegelijk met een klanken-schilderij van den kerkedienst, waarin het naar zijn wezen was ingevlochten, komen bij duizenden en duizenden. Het komt bij zieken en ouden en eenzamen. Het komt bij hen, die den God hunner ouders vergaten, bij hen voor wie het Woord Gods alleen maar een zielloze klank is.

van Nain ging Hij op den begrafenisstoet toe, legde Zijn hand op de baar en wekte den gestorvene op.

De dood moet wijken, waar Jezus komt.

Maar niet de blijdschap.

Aan een begrafenis heeft Jezus niet deelgenomen als mensch onder medemenschen, sterveling onder stervelingen, maar wel heeft Hij telkens Zijn macht getoond en den dood teruggedrongen, prediking van Zijn groote overwinning in de opstanding.

Aan een bruiloft heeft Hij daarentegen wel deelgenomen, heel gewoon met Zijn discipelen, onder de feestgenooten.

De dood was Zijn vijand! Het huwelijk daarentegen een gave des Vaders aan Diens menschenkinderen. Ook een opgave in Zijn schoonen dienst.

Neen, van den Heere Jezus gold het zeker niet, dat Hij Zich op een begrafenis beter thuis gevoelde, dan op een bruiloft.

✽

We lezen in het evangelie van Johannes met nadruk vermeld, dat Jezus weende. Bij Lazarus' graf. Dat het niet het onbeheerschte klagen was, zooals de rouwbedrijvers dat deden — vakmatig, — ook niet een zich willoos overgeven aan den opkomenden vloed van het gevoel, wordt reeds duidelijk door het Grieksche woordgebruik.

Eigenlijk staat er: En Jezus traande.

Trahen stonden in Zijn oogen.

Alle menselijke aandoeningen, precies zooals wij die kennen, waren den Heiland niet vreemd. We lezen van toorn, in Zijn spreken tot de farizeërs; van angst bij Zijn worsteling in Getsemané, enz.

Daarom is het toch wel opmerkelijk, dat we nergens met zooveel woorden lezen van lachen.

Ja, daar komt het Woord en het werkt. Het kan niet niet werken. Het heeft immer effect. Bewust of onbewust. Opstuwend naar het leven, dat gegeven werd of neerdrukkend in den dood, dien men zelf had gekozen. Troostend of in woede ontstekend. Lokkend naar Christus en Zijn Kerk en verder daarvan afslaand. Maar altijd doende dat waartoe het werd gezonden.

Zoo willen we de radiopreek zien. Op eigen plaats, in eigen bijzondere functie, naast den kerkedienst en met dien dienst naderbij dwingend het pleroma, de vervulling van het Koninkrijk Gods, die komen zal op den jongsten dag.

H.

C. V.

Generale kas van de Zending der Geref. Kerken.

Met ingang van 1 Januari is door deputaten van de Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen benoemd tot eerste quaestor van de Generale Kas der Zending Dr Th. Ruys Jr. te Lisse. Voor deze kas is een eigen postrekening geopend onder nummer 370500.

Alle gelden, voor de Generale Kas bestemd, make men dus voortaan over door storting of overschrijving op genoemde postrekening ten name van den „Quaestor van de Generale Kas van de Zending der Gereformeerde Kerken" te Lisse.

Door vermeerdering verminderd.

Eenigen tijd geleden schreven we over een nieuwe uitgave van een heel oud boekje, n.l. „De Bijbelsche Geschiedenis aan kinderen verhaald", met woord vooraf van J. H. Donner.

Wij wezen er toen op, dat de titel van deze nieuwe uitgave oneerlijk en misleidend was. Op het titelblad werd aangegeven, dat de nieuwe druk was voorzien van een inleidend woord van Ds D. Driessen, Chr. Geref. Pred. te Rotterdam (Zuid). Maar een inleidend woord geeft nog geen recht tot ingrijpende veranderingen en dat allerminst, wanneer die veranderingen beslist in gaan tegen de bedoeling van den auteur.

Wijlen Ds Donner schreef in zijn woord vooraf: „Spaarzaam is zij (t.w. de Schrijfster) geweest met uit de geschiedenissen lessen te trekken. Zij heeft ook hierin de Schrift gevolgd, die ons eenvoudig de gebeurtenissen meedeelt, maar zoo, dat de lezer, ook indien hij een kind is, gevoelt, wat het verhaal tot het geweten en het leven spreekt”.

Maar in deze nieuwe uitgave zijn onder de verschillende hoofdstukken korte vermaningen geplaatst, die volgens Ds Driessen tot doel hebben de jeugd aan te sporen den Heere te zoeken in de dagen der jeugd. Die vermaningen zijn niet gegeven door de Schrijfster, ze werden zelfs door haar niet wenschelijk geacht. Het ware dus billijk geweest, indien Ds Driessen duidelijk had laten uitkomen, dat die vermaningen van zijn hand waren en die aanvulling der oorspronkelijke uitgave had gemotiveerd.

Intusschen is door die aanvulling deze nieuwe druk kwantitatief vermeerderd, doch kwalitatief verminderd. In ons vorig artikel hebben we dat door enkele voorbeelden reeds trachten aan te toonen. Maar we kunnen niet nalaten daarop nog eens bij vernieuwing te wijzen, omdat o.l. deze nieuwe uitgave, al is ze ten onrechte gedekt met den naam van wijlen Ds J. H. Donner, (den ouden Zendingsdirecteur), niet kan worden aanbevolen voor onze Gereformeerde gezinnen.

Achter het hoofdstuk over den zondvloed plaatste Ds Driessen de volgende toepassing: „Misschien zullen vele kinderen zich moe peuzelen om een antwoord te geven op de vraag, aan welken kant van de ark Noach zat. Toch is het antwoord heel eenvoudig, n.l. aan den binnenkant. Ge glimlacht wellicht? Ja, maar bedenkt, hoe noodzakelijk het was, binnen te zijn, want o, toen de zondvloed kwam, wat zullen er toen velen gewenscht hebben „binnen" te zijn! Het is niet genoeg van het red-

Heeft de Heiland wel gelachen? Voor sommigen is dit zeer de vraag. Anderen hebben het ontkend.

In zijn „Jezus als jongeling", (Bloemlezing uit de „Avondster", blz. 136), schreef J. van Andel: „Gij lacht terwijl gij jong zijt, maar één jongeling is er, die nooit lachte, terwijl hij jong was, omdat Hij onzen jammer besefte en dorste naar onze verlossing, dat was de jongeling van Nazareth”.

Ik geloof niet, dat dit juist is.

Dat is geen echte jeugd, die nooit heeft gelachen.

Als de Heere Jezus getoond heeft zonder zonde. Als hij bevreesd geweest is zonder zonde. Als Hij heeft gezocht zonder zonde, dan heeft Hij ook gezongen en gelachen zonder zonde.

Zeker heeft de Heere Jezus ook aan de bruiloft in Kana gezien, hoe de zonde der menschen het modeste bedierf. Ook toen heeft Hij geleden, maar niet minder heeft Hij daar Zich verheugd in God, Die alle dingen zoo schoon gemaakt had op hun tijd.

Het is immers niet in te denken, dat op die bruiloft de Heiland de eenige was, die met een effen en ernstig gezicht heeft aangezeten aan den maaltijd, waar gegeten en gedronken werd.

Wijn werd er gepresenteerd en ook Jezus' hart is verheugd geweest.

✽

Lachen is uit psychologisch oogpunt een zeer merkwaardig en ingewikkeld verschijnsel.

Er is het zenuwachtige en verlegen lachje. Het uitgelaten lachen. De spottende glimlach. Kindelooze zijn hier de mogelijkheden. Ik herinner me eens een lezing gehoord te hebben van Dr van der Spek, vroeger te Heemstede, thans te Maarsse, over het lachen als psychologisch verschijnsel. Ik heb daarvan onthouden,

middel
en binn

Reeds

ren zich

welken

Doch

paedago

spraak

En li

geschied

lijk aan

ingaan

Schriftu

band br

Wij s

woord

toepa

verfied

twaalf

Wij s

bij de b

enkele

der gets

opwekk

12 en b

tot gefa

Naast

tische

toepass

zegt ac

Zacheu

dat Jeri

Jezus Z

en beho

Waar

vervloek

naar Jo

Heere v

Wat is

tot de

Heere

zouden

maar d

hult in

(Joz. 6

van de

eersteli

het vee

eersteli

Trouw

Jozua, l

bij de v

van Be

Waar

Joz. 6:

wagen

niet de

zou wil

we dan

muren

vallig e

hebben

den kin

We w

De Drie

wat au

beelds

o.l. doe

lezen, d

plein „

meer la

Of wij

der Bij

geenen

wereld

dat hij

stelling

Maar

wordt u

als ze

spontan

Zou M

niet dl

geen gr

En ha

de wer

mensche

van zijn

Als d

van Zij

kindere

met het

begrijpe

koninkr

eigenlij

Lache

zeker n

heeft ge

op de

waren,

tot bloe

in open

men en

in God

schoonh

werking

ook op

kindere

maar H

kan niet
of onbe-
rd of neer-
gekozen.
ar Chris-
nd. Maar
i
n plaats,
dienst en
roma, de
en zal op

C. V.

rken.

aten van
Heidenen
estor van
Ja Jr. te
ening ge-

nd, make
schryving
„Quaestor
Gerefor-

u nieuwe
Bijbelsche
ord vooraf
ze nieuwe
t titelblad
voorzien
Jhr. Geref.
nd woord
ingen en
beslist in

at: „Spaar-
ult de ge-
hierin de
urtenissen
en hij een
ten en het

e verschil-
laats, die
gd aan te
jonkheid.
Schriftster,
acht. Het
duidelijk
zijn hand
te uitgave.

uwe druk
litalief
dat door
men. Maar
nieuwring
is ze ten
Ds J. H.
an worden
en.

d plaats
den zullen
atwoord te
ark Noeh
I. aan den
er bedenkt,
ant o, toen
gewenscht
an het red-

sommigen
tkend,
ing uit de
„Gij licht
er, die nooit
en jammer
at was de

lachen.
zonde. Als
ij heeft ge-
gen en ge-

brulofft in
het mooiste
niet minder
alle dingen

die brulofft
en ernstig
aar gegeten

us' hart is

zeer merk-

je. Het uit-
deloos zijn
een lezing
vroeger te
lachen als
onthouden,

middel tot behoud te weten, doch het hebben, het bezitten en binnen te zijn, is onmisbaar.

Reeds aanstonds moeten we opmerken, dat de kinderen zich niet moe zullen peinen over de vraag, aan welken kant van de ark Noach zal hebben gezeten.

Doch daargelaten de vrij onzinnige vraag, is het zeker paedagogisch niet te verantwoorden, in zulk een beeld-spraak het kinderhart te willen bereiken.

En ligt het niet veel eerder voor de hand, om bij deze geschiedenis op Noach's geloof te wijzen, dat zoo heerlijk aan den dag treedt in het bouwen van en het ingaan in de ark? Dan blijft men ten minste in de Schriftuurlijke lijn, vooral wanneer men Gen. 7 in verband brengt met Hebr. 11.

Wij spraken hierboven van paedagogisch niet verantwoord. Dit mogen we zeker ook wel zeggen van de toepassing achter het hoofdstuk, waarin den kinderen verteld wordt de opwekking uit den dood van het twaalfjarige dochtertje van Jairus.

Wij stemmen toe, dat althans voor oudere leerlingen bij de behandeling der Bijbelsche Geschiedenis wel een enkele maal gewezen kan worden op de symbolieken der getallen in den Bijbel. Maar dan zeker niet bij de opwekking van Jairus' dochtertje. Hier is het getal 12 een bijkomstigheid, welke allerminst aanleiding geeft tot getallen-symboliek.

Naast paedagogische fouten vonden we ook exegetische onjuistheden in de door Ds Driessen gegeven toepassingen. We denken hierbij aan wat Ds Driessen zegt achter het hoofdstuk over de geschiedenis van Zacheüs. Hij merkt daarbij op: „Gie weet wel, kinderen, dat Jericho door Jozua vervloekt is. Als echter de Heere Jezus Zijn voetstappen in Jericho zet, brengt Hij zegen en behoud mede“.

Waar staat ergens in den Bijbel, dat Jericho door Jozua vervloekt is? Misschien wil Ds Driessen ons verwijzen naar Jozua 6:17, waar we lezen: „Doch deze stad zal den Heere verbannen zijn, zij en al wat daarin is“.

Wat is echter de betekenis dezer woorden? De sleutel tot de rechte verklaring ligt in de woorden „den Heere“. In al de steden, welke door Jozua ingenomen zouden worden, moesten de Kanaänieten gedood worden, maar de buit was voor Israël. Evenwel, de gewonnen buit in Jericho moest tot den schat des Heeren komen (Joz. 6:19). Jericho was de eersteling, het onderpand van den vollen oogst, n.l. geheel Kanaän. Zooals de eerstelingen van den graanoogst en de eerstelingen van het vee den Heere gewijd moesten worden, zoo ook de eerstelingen van den buit in 'overwonnen Kanaän.

Trouwens, dat de stad Jericho niet vervloekt is door Jozua, blijkt duidelijk uit het feit, dat deze stad later bij de verdeling des lands door Jozua aan den stam van Benjamin werd toegewezen (Joz. 18:21).

Waarschijnlijk heeft Ds Driessen dus gedacht aan Joz. 6:26, waar Jozua den man vervloekt, die het zou wagen de stad Jericho te bouwen. Hier wordt echter niet de stad vervloekt, maar de man, die deze stad zou willen herbouwen. En bij dat herbouwen moesten we dan uitsluitend denken aan het herbouwen van muren en poorten. De stad zelve behoefde niet bouwvallig gelaten te worden. Het zou ook geen zin gehad hebben, om een bouwvallige en blijvend verwoeste stad den kinderen Benjamin's ten erfdeel te geven.

We willen hiermee onze opmerkingen over het door Ds Driessen verminkte boek eindigen. Er zou nog heel wat aan toe te voegen zijn. Vooral de veel gebruikte beeldspraak in de door hem gegeven toepassingen is o.l. door het kind moeilijk te verwerken. Als we b.v. lezen, dat de straat „Uitstel“ uitloopt op het vreeselijke plein „Noel“, dan vreezen we, dat zulke beeldspraak meer langs het kind zal heen gaan, dan hem treffen. Of wij dan alle beeldspraak afkeuren in het vertellen der Bijbelsche Geschiedenis aan onze kinderen? In geen deele. Maar dan moet ze ontleend zijn aan de wereld van het kind. En dat eischt veel meer psycholo-

gisch en paedagogisch kennis, dan dikwijls wel vermoed wordt.

De 12de druk van dit kinderboek moge kwantitatief vermeerderd heeten, hij is naar ons oordeel kwalitatief sterk verminderd en daardoor voor onze Gereformeerde gezinnen onbruikbaar.

Schiebroek.

T. TIELEMAN.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Schriftbewijs.

Een broeder schreef mij, dat hij zich zeer wel kon vereenigen met de voorstelling, die ik, in de laatste jaren voortdurend gegeven heb van geloof en geloofszerkerheid.

Hij was voor zichzelf er ook van overtuigd, dat de zekerheid niet moet worden gevonden in „kenmerken“, maar in het eenvoudig rusten in Gods beloften.

Nu had hij echter ook wel geschriften gelezen, die een anderen toon laten hooren; geschriften, waarin wordt geleerd, dat inderdaad het zien op de kenmerken den twijfelende tot zekerheid kan brengen; ja, dat men, om van zijn verlossing zeker te mogen zijn, de kenmerken des heils eerst bij zichzelf moet hebben gevonden.

In die geschriften nu vond hij een menigte teksten aangehaald, waaruit de waarheid van die bewering zou moeten blijken.

En nu vraagt onze broeder of ik hem niet kan geven een bewijs uit de Schrift, dat die beschouwing over de kenmerken toch inderdaad niet juist is, Schriftbewijs voor de beschouwing, dat de zekerheid aan alle kenmerk vooraf gaat.

Op deze vraag antwoord ik het volgende:

a. Of iemand al veel teksten aanhaalt om daarmee zijn betoog te hevestigen, daarmee is nog niet gezegd, dat die teksten inderdaad ook bewijzen, wat hij beweert.

Goede, juiste exegese moet dat doen blijken. En daarin nu zijn zij, die wij hier op het oog hebben, tot nu toe ten eenenmale in gebreke gebleven.

Zeker, de Schrift is vol van uitspraken, waarin kenmerken van het nieuwe leven genoemd worden. Maar daarover gaat het geschil niet.

De vraag, waar het om gaat, is deze: „Wijst ooit de Schrift op die „kenmerken“ als op zaken, waaruit een twijfelende ziel tot vastheid zou kunnen worden gebracht?“

„Zegt ooit de Schrift, dat men niet zeker mag zijn van zijn heil, dan nadat men die kenmerken bij zichzelf heeft ontdekt?“

Naar mijn vaste overtuiging nooit en nergens. Bijvoorbeeld: In 1 Johannes 3:14 lezen wij:

„Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben: die zijn broeder niet liefheeft blijft in den dood.“

Oogenschenlijk leert deze tekst, dat een mensch tot zekerheid van zijn kindschap komen kan, door te zien, dat hij de broeders liefheeft.

Maar, naar het verband, waarin deze tekst voorkomt, is dat in het geheel niet de zin van dit woord. Heel die kwestie van twijfelen aan zijn kindschap ligt totaal buiten Johannes zijn gezichtskring.

Hij stelt zich op het standpunt van menschen,

de wereld liefhad, deed. In verband daarmee heeft Hij Zijn eigen werk gezien, en Hij heeft Zich verblijd in de wederherstelling van alle dingen. Met een opgericht hoofd, heeft Hij die toekomst tegen gelachen.

✱

Als christenen gebieden hebben, hoe kan dan soms hun gezicht-stralen als overtrokken van een hemelschen lach! Die lach schittert vaak in hun oog ondanks verdriet en moeite. Zoo heeft ook onze Overste Lelidsman en Voleinder des geloofs gelachen, als Hij gebieden had en de discipelen, die Zijn blijdschap in God zagen, hebben gevraagd: „Heere, leer ons bidden“.

Daarmee zijn we reeds gekomen aan de idee van de overwonnen tegenstelling. Daar is een lachen, dat de ontspanning aanduidt.

Prof. Schilder heeft in zijn boeken over het lijden ook geschreven over „Ironie in Gethsemane“. In die overwinnings-zekerheid, welke Jezus in Zijn worsteling had verworven —, in die hooge rust, kon Hij glimlachend zeggen tot de discipelen: „slaapt nu voort“.

Trouwens niet alleen in Gethsemane is er sprake van ironie.

Prof. M. van Rhijn heeft op verschillende trekken in de evangeliën de aandacht gevestigd waar ontegenzeggelijk sprake is van ironie. Ironie is het, als men de tegenstelling ziet, de verwarring, den on-zin volkomen „door“ heeft, maar er zelf boven staat en dan vanaf dat hooge standpunt de tegenstelling of de onmogelijkheid typeert met een woord, waar geen spot, maar vriendelijkheid in spreekt.

Wie heeft beter verstaan wat ironie was, dan prof. Geesink?

Wat waren zijn laatste colleges, ondanks alles, on-

die kinderen Gods zijn en die door het geloof ook weten, dat zij het zijn.

Zulke menschen nu, zoo bedoelt hij, zien dat kindschap zich openbaren in liefde tot de broederen.

Waarvan zij door het geloof reeds zeker waren, dat zien ze uit de liefde, uit hun leven.

Nu ze door het geloof eerst weten, dat zij uit den dood tot het leven zijn overgegaan, nu komt dat ook ter hunner kennis uit die liefde tot de broederen.

En Johannes zegt dat niet om ons den weg te wijzen, waarlangs wij tot zekerheid kunnen komen: daar denkt hij niet aan.

Hij zegt dat alleen om daardoor uit te laten komen, dat gebrek aan broederliefde onder Gods volk ten eenenmale niet op zijn plaats is.

Dan is daar 2 Cor. 13:5: onderzoek uzelf, of gij in het geloof zijt, beproeft uzelf.

Volgens hen, wier meening wij hier bestrijden, beteekent dat, dat de geloovigen zichzelf moeten toetsen aan bepaalde kenmerken om te zien of hun geloof wel waarlijk echt is.

Maar Paulus bedoelt juist het tegendeel.

Paulus wil zeggen: „Julie betwijfelt de echtheid van mijn apostelschap. Maar nu moet ge uzelf eens bekijken en ziet eens of gij het geloof niet hebt. Dat is immers zoo? Welnu, daaruit blijkt immers de echtheid van mijn apostelschap, — want door wien hebt ge dat geloof, anders dan door mij, dien God daartoe tot een instrument gebruikt heeft.“

Het is er Paulus dus heelemaal niet om te doen, bij hen de gedachte te wekken: is mijn geloof wel echt, om hen dan, aan de hand van kenmerken tot een onderzoek dienaangaande aan te sporen.

Integendeel: hij gaat er van uit, dat zij gelooven en hij wekt er de Corinthiërs alleen toe op, dat zij zich daarvan nog eens goed rekenschap zullen geven.

Maar al zou de apostel ook bedoelen, dat zij zich eens moesten onderzoeken of zij wel echt geloofden, dan zegt hij daarmee nog niet, dat zij dat doen moeten aan de hand van kenmerken. Dan zou daarin nog niet anders liggen dan dit eene: „Corinthiërs, stellen jullie je nu eens ernstig de vraag: „geloof ik wel?“

Op die vraag kan ieder, op elk punt van zijn leven een antwoord geven, zonder een onderzoek naar kenmerken; ieder kan elk oogenblik antwoord geven op de vraag: „geloof ik op dit oogenblik de belofte Gods, ja of neen?“

En wie zegt: „ik weet het niet“, die spreekt daarmee uit, dat hij op dat oogenblik niet gelooft, die moet zich op datzelfde oogenblik van dat ongelooft bekeeren.

De Schrift geeft nergens grond voor een kenmerken-gebruik, als waarover wij het nu hebben.

Maar nu het tegendeel, zegt die broeder, zegt de Schrift dat dan wel.

Ongetwijfeld.

Niet in dezen vorm, dat de Schrift zegt: „denkt er om, dat gij uw zekerheid niet laat rusten in kenmerken“. Dat kan de Schrift (met eerbied gezegd) niet doen, omdat die quaestie voor haar niet bestaat.

De Schrift (en dat is hier het sterke bewijs) de Schrift kent geen andere zekerheid, dan die rust op de onfeilbaarheid van het Woord Gods.

De Schrift kent geen anderen eisch dan deze: „Geloof in den Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden.“ Altijd weer: „geloof“, zonder meer. Dat is voor de Schrift iets zoo geheel vanzelf-

vergetelijk door de fijne ironie, waarmee hij personen en toestanden teekende.

Van hem is het woord, of was het een citaat? dat humor de lach om de dwaasheid der zonde is tegelijk met de traan om de zonde der dwaasheid.

Heeft ook de Heere Jezus de dwaasheid der zonde gezien?

Hij heeft de zonde aan den lijve gevoeld. Omdat aan de zonde Gods toorn vast zat. En onder Gods toorn vergaat het lachen wel.

Toch heeft niemand als Hij zoo scherp de tegenstelling gezien tusschen de machteloosheid en het machtsvertoon van Zijn vijanden. Hij heeft ook psalm twee gelezen! En daarin heeft Hij met Hem, Die in den hemel zit, meegelachen, over de ijdelheid van het verzet tegen God en Zijn Gezalfde.

Hij!

Wat een evangelie: dat Jezus heeft gelachen. Juist Hij!

Want alleen Hij, Die sterker is dan al Zijn vijanden en in allen strijd zeker is van de overwinning, kan lachen.

✱

Als echt mensch heeft Jezus gelachen.

Als overwinnaar heeft Hij gelachen.

Daarom kan ik ook lachen. En zal ik in alle droefenis en vervolging een opgericht hoofd hebben, ziende op mijn Heere.

Wat zal een nietig mensch mij doen?

Boven alle tegenstelling uit rijst de zekerheid: De Heere gaat voort en zal Zijn werk voleinden: alle dingen nieuw!

En waar Jezus is, daar zal ook Zijn dienaar zijn. H. A. D.